

Ne vem, če imamo Slovenci moža, ki bi zmoget sam tako velevažno podjetje. Tudi tovariš Kosi bo priznal, da mu niti on z vsemi svojimi vrlinami ni kos, če ima le še trohico skromnosti. Za tako delo je treba mnogo študij in raziskavanj po vseh slovenskih deželah, tako delo zmora le požrtvovalnost mnogih rodoljubov.

Izdaja narodnih pesmij bi ne zadostila, pač pa bi ovirala izdajo cele pesmarice, kakor je Kosijeva „Zabavna knjižnica“ z „Narodnimi legendami“ resnično ovirala razvoj Zvezine „Knjižnice za mladino“.

Izkušnja nas uči, da se pri nas kaj radi poslužujemo izgovorov, kadar nam je treba kakšno knjigo naročiti; in kak lep izgovor bi bil: Imam že Majcenovo zbirko, Kosijeve pesmice iz Začetnice, Kosijeve narodne pesmi itd., kaj mi treba še nove pesmarice? Nismo bogat narod in ne moremo ponosno rekati: Mi smo mi, ampak moramo trpeti, ker smo mi.

Le tako je bilo umeti moj nasvet, katerega tukaj nekoliko širje ponavljam, a ne samo za g. Kosija, temveč sploh za javnost, ter želim, da bi se o njem nadalje razpravljalo v „Popotniku“, da ne kratimo prostora razpravam, Tovariševemu programu prikladnejšim.

Koliko je bilo v mojem nasvetu komande, naj razsodijo drugi, jaz je nisem ne trohice nameraval.

Da ni Kosijeve pesmarice več kot 800 komadov razširjene, se mi po načinu razpečevanja čudno zdi, a tega ne bom raziskaval. Kar je, ne moremo izpremeniti, pač pa lahko vplivamo na to, kar naj še le pride.

Torej, tovariš Kosi, ne puške v koruzo, ampak pogumno na delo, če tudi bi se potem na naslovnem listu ne blestelo ne Tvoje, ne moje ime. — m —

Učitelja mučenika. Naš nedostatni in krivični disciplinarni zakon je zahteval zopet dve novi žrtvi. Tovariša Killer in Horvatek sta degradirana in disciplinarno prestavljena. In zakaj? Radi njiju političnega prepričanja! Po državnih osnovnih zakonih so vsakemu postopachu z jamčene njega politične pravice in svoboščine, a učitelj je praviturški brezpravni raja, ki je izdan, kakor je tovariš Svoboda razmotrival, v resnici birokraciji in klerikalizmu na milost in nemilost! To discipliniranje je nov dokaz, kako nujno nam je treba novega pravičnega disciplinarnega zakona.

Killer in Horvatek sta si pridobila mnogo zaslug za štajersko učiteljstvo. Vedno sta se bojevala zoper naše sovraže v prvih vrstah ter nevstrašeno branila in se potegovala za učiteljske interese. Da se nam je predlanskim povišala plača, ni nemala njiju zasluga. Horvatek je bil sklical istega leta o binkošnih shod in Killer je spisal mnogo izvrstnih člankov za „Steirische Schul- u. Lehrer-Zeitung“, kar gotovo ni bilo brez vpliva na poslance, da so vendar odprli deželni mošnjček. V narodnem oziru sta bila vsikdar tolerantna do svojih slovenskih tovarišev. Baš radi te svoje tolerantnosti in kolegialne zvestobe do slov. učiteljev sta si nakopala sovraštvo svojih nemških nacionalnih tovarišev, tako da se še njima sedaj, ko ju je zadela nesreča, škodoželjno krohotajo nekateri napetneži.

Ker sta se nevstrašeno borila za koristi nas vseh, ter sedaj v tem boju birokratizmu podlegla, je pač naša dolžnost, da njima po geslu: eden za vse, vsi pa

za enega, olajšamo nadloge z zaupanjem in z gmotno podporo, to tembolj, ker sta v gmotnem oziru občutno zadeta. Preseliti se njima je na svoje stroške na vzhod Štajerske, kjer je postala nekaka štaj. Sibirija za nemirne učiteljske duhove, ker dozda sta že dva tovariša tam v pregnanstvu (Staud: Unterlamm, Otter: Wind-Hartmannsdorf, in s 1. mal. travnom t. l. prideta Killer v Paldau in Horvatek v Unterrohr pri Hartbergu.) Nadalje zgubita prosto stanovanje, opravilne doklade in Horvatek je prestavljen še k temu iz 1. krajev. plač. razreda v 3. — Vsak ki čuti v sebi količjak stanovske zavednosti in kolegijalnosti, naj njima prihiti četudi z majhnim prispevkom na pomoč. Darove vsprejema uredništvo „Steir. Schul- u. Lehrer-Zeitung“ Stübing (Südbahn). Kdor noče, da bi se njegovo ime imenovalo, naj si izvoli šifro, pod katero se naj izkaže njegov dar.*) Najbolje bi bilo, če bi se prispevki pobirali pri zborovanjih učit. društev, če bodo zborovala tekom t. m. Čim več bode darovateljev, tem sijajneje se bode izkazala učit. stanovska zavest in politična zrelost, in na merodajnih mestih bodo morali spoznati, da učiteljstvo ni več otrok, ki mora imeti politične jerobe, temveč da se popolnoma zaveda svojih pravic in svoboščin ter jih tudi odločno tirja. — Ako pustimo sedaj svoja prvoboritelja na cedilu, ne bilo bi to le nehvaležno, temveč tudi jako opasno za naše koristi, ker upasti bi moral vsakteremu pogum, ki bi se še hotel potegovati za naše pravice, videvši, kako nehvaležno je to delo. — Vsi za enega, eden za vse!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz vdovskega učit. društva. P. n. gg. člane vdovskega učit. društva opozarjamo, da je minol z mesecem svečnom prvi rok vplačevanja letnine. Gg. člani, kateri še dosedaj niso vplačali letnine za 1901. leto, prosimo, da to kmalu store, da ne bomo imeli nepotrebnih pisarij, društvo pa gmotne škode. Tudi gg. dolžnike prosimo, da se nas uže nekoliko spomnijo! Odbor.

Štajersko.

Konjiško učit. društvo bode zborovalo v četrtek, dne 7. sušča t. l. ob 9. uri dopoldne v slovenski šoli v Konjicah po nastopnem vzporedi:

1. Od 9. do 10. ure hospitacija v 3. razredu pri g. tov. Benu Serajniku.

II. Zborovanje: 1. Zapisnik. 2. Predsedstvena naznaila. 3. Poročilo gosp. tov. Blenka o pravilih Zveze juž. štaj. učit. dr. 4. Poročilo gosp. tov. Černeja o nameravani uvedbi razredovanja za zunanjo obliko pismenih izdelkov na ljudskih šolah. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Slučajnosti.

R. Jurko,
t. č. predsednik.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek 7. dne meseca sušča t. l. ob pol 11. uri predpoldan v Slovenski Bistrici z nastopnim vzporedom:

1. Zapisnik in dopisi.
2. Posvetovanje o osnutku pravil „Zveze spodnještajerskih slovenskih učiteljev in učiteljic“.
3. Eventualno podavanje.
4. Pogovor o oživotvorjenju godbenega kluba.
5. Slučajnosti in petje.

K temu zborovanju se vabijo vsi cenjeni društveniki; glede na 4. in 5. točko dnevnega reda pa še osobito vsi prijatelji in prijateljice godbe in petja. — Pevci naj prineso s sabo Mohorjevo pesmarico II. del. Odbor.

*) Tovariši in tovarišice, odprite srca ter položite vsakdo svoj dar na žrtvenik stanovske zavednosti! Tudi naše uredništvo bo dragevolje sprejemalo te darove ter jih odpošiljalo na dotično mesto za naše mučenike. Uredn.

Sv. Lovrene na Drav. polju. (Vabilo). Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 7. sušca t. l. ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Razne društvene zadeve.
4. Predavanje o čebeloreji (g. Wesiak).
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vljudno vabi

Fr. Šorn,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. sušca 1901 ob pol 11. uri dopoldne v ormoški slovenski šoli.

Vzored:

1. Petje: „Po zimi iz šole“. (Mešan zbor).
2. Zapisnik zadnjega zborovanja.
3. Društvena poročila in dopisi.
4. „Domisljija“, predava Iro.
5. Želje in nasveti.

P. n. pevkinje in pevci se prosijo, da pridejo eno uro pred zborovanjem k pevski vaji in prinesejo Mohorjevo pesmarico II. s seboj.

K mnogobrojni udeležbi vabi najvljudneje

odbor.

Izpod Solčavskih planin. Učiteljsko društvo gornjegrajskega okraja je imelo svoje zborovanje dne 2. listopada l. l. in sicer na Ljubnem. Zbralo se nas je lepo število tovarišev, gostov in prijateljev šole, med katerimi poslednjimi so bili sledeči: gospa tovarišica Lorgarjeva, gñ. tovarišica Braduška, gñ. Wudler, učiteljica ž. r. d., g. Sernc, „Forstwart“ in g. Ivan Časl senj. od Sv. Frančiška, naš prvi podporni ud. (Gl. spodaj!)

Po običajnem pozdravu, katerega sklne predsednik g. Terčak s prijateljskim „naprej“, sledil je dnevni red, katerega prva točka, zapisnik zadnjega zborovanja, se prebere in odobri. Nato nastopi tovariš g. Burdian s svojo prezanimivo razpravo „o domači šolski vzgoji sploh in kako jo naj učitelj pospešuje“. Ker nam vrli tovariš na splošno željo najbrž objavi svoj referat v „Učiteljskem Tovarišu“, ki bo to delce gotovo rad sprejel, ne navajam tukaj podrobnosti; izrekam samo željo, naj bi take vrle govore, ki sredotočijo o izreku: „Družina in šola sestriči sta dve, nobena samotna hoditi ne sme“, čulo mnogo, mnogo staršev, teh prvih odgojiteljev svojih otrok, oziroma zanemarjalec njih vzgoje, pa bi se število sovražnikov šole, ki znajo in hočejo tudi ceniti veliko vrednost iste, kmalu znatno zmanjšalo.

Tovariš g. Praprotnik nam poroča nato o letošnjem zborovanju Zaveze v Mariboru. Ker je „Učiteljski Tovariš“ poročilo o tem zborovanju že tako prinesel, omenja le nekaterih podrobnosti, kakor izvrstnega, dobro premišljenega govora ravnatelja g. Schreinerja in tudi izbornega tovariša g. Strmška. Pripomni, naj bi ta zadnji govor vsak učitelj počasi, stavek za stavkom prebiral, vse dobro premislil in se po tem tudi ravnal. Ker je pa mogoče še vendar kedo izmed cenjenih g. tovarišev, kateremu podrobnosti teh dveh govorov še niso znane in ker je vrli „Učiteljski Tovariš“ v resnici tudi vreden, da ga po svojih najboljših močeh podpiramo, zato izrazi g. Praprotnik željo, naj bi vsaka šola imela vsaj po en iztis „Učiteljskega Tovariša“, zraven enega „Popotnika“ in „Zvončka“.

Pri sledeči volitvi društvenega odbora potrdijo se stari odborniki, kateri izvolitev po hudem upiranju naposled tudi sprejmejo. Odbor je torej tudi letos sledeči: Terčak predsednik, Wudler podpredsednik in blagajnik, Kocbek in Žagar odbornika in Sirmeecki tajnik.

Sledeči prizor bil je obenem žalosten za naše društvo, hkrati pa vesel pojav, da stopamo radikalno i poštenim potom naprej, ne glede ni na desno ni na levo, osobito kadar se gre, kakor tukaj, za našo stanovsko čast i čast šole. Izključili smo namreč iz našega društva tovariša Zemljiča iz Luč, kateri je našemu stanu moralno dosti škodoval, ko je donášal nasprotnikom našim lažnjive vesti

o našem i svojem stanu, o naših i svojih tovariših.*) Na podlagi takih izjav bilo je potem lahko nasprotnikom našim blatiti učiteljstvo po svojih listih ter mu natvezti reči, kakoršnih v resnici ni in ni bilo. Seve, kdor hoče biti hlapec, mora znati tudi hlapčevati. Hlapčevalec pa je kaj lahko tudi prilizovalec, osobito ako kaže . . .

Med prosto zabavo, ki je potem našemu zborovanju sledila, pristopil je našemu društvu g. Ivan Časl, primus magister xaverianus i dober prijatelj šole in učiteljstva. kot naš prvi i podporni ud! Živel Časl! Vivant sequentes!

Književnost in umetnost.

Doktorja Franceta Prešerna poezije. Uredil skriptor L. Pintar. Natisnila in založila leta 1901. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena v platno vezani knjigi 1.40 K, mehko vezani knjigi 1 K; po pošti 10 h več. Gg. založnika sta omogočila s to ljudsko izdajo našega Prešerna, da si vsled res zelo nizke cene nabavi poezije našega pesnika-prvaka vsaka slovenska hiša. P. i. učiteljstvo prosimo, da širi in priporoča te prekrasne poezije med narodom, ter jih naroča tudi zá-se, za učiteljske in društvene knjižnice. Čim bolj se bodo širile te poezije med našim narodom, tem lepši spomenik bo to za Prešerna ob stoletnici njegovega rojstva. Kakor vsaka knjiga, ki izide v Kleinmayer & Bambergovem založništvu, tako so tudi poezije doktorja Franceta Prešerna“ glede zunanje oblike zelo prikupljive.

Slovenska stenografija. Priredil Fr. Novak, c. kr. gimnazijski profesor. Prvi del. S to knjigo smo dobili Slovenci zistem tesnopisa, ki presega po enostavnosti in jasnosti vse dosedanje slovenske. Ker je znanje stenografije dandanes skoraj v vseh strokah potrebno, našla bo tudi izborna ta knjiga mnogo odjemalcev. Cena nevezani knjigi 3 krone.

Razglednice z lastno sliko (portretom) krasno izvršene izdeluje slovanska tvrdka E. Wograntsits, Dunaj, IX./2. Lazarethgasse 6, po vsaki fotografiji, ki se ji pošlje. Cena za eno razglednico je samo 12 krajcarjev, a naročiti se mora najmanj 10 komadov od ene slike. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda in opozarjamo zato čitatelje na to podjetje.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: Gdč. Ernestina Zajec, učiteljica v Zatičini nabrala v veseli družbi 6 K; g. Andrej Rapè, nadučitelj v Smledniku, nabral 5 K; g. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu, namesto venca na grob gospe Marije Kovač, 10 K.

Imenovanje. G. J. Schuhmeister, glavni učitelj v Solnogradu, je imenovan ravnateljem učiteljske v Celovcu.

Verska šola. Pri okrajnem sodišču v Litiji je bil obsojen g. J. Očepce, katehet v Čemšeniku in v Izlakah na 40 K, ker je v šoli otroke telesno poškodoval. Pol leta je tu, par ur ima pouka na teden, pa je tako grdo in trdosrčno ravnal z otroci, da se ne da popisati. Šle so pritožbe v Ljubljano, kjer ga bodo kmalo poučili o „verski šoli“.

Variacija po „Slov. Listu“.

Učiteljski prijatelj. Škof Hetey v Pečuhu je napravil ustanovo 50.000 K za sinove ljudskih učiteljev. Škof je tudi dal potrebna sredstva za napravo hiše, v kateri bodo stanovali stipendisti. — Žal, da pri nas nimamo takih škofov. Za enak zavod — „učiteljski konvikt“ — zbiramo že nad šest let prostovoljne darove; nabrali smo že nekaj nad 12.000 K, a iz duhovskih krogov nismo dobili niti sto kron!

Parodija „Pojasnilu“. Na 51. str. letošnjega „Učiteljskega Tovariša“ gosp. prof. Levec po svoji stari navadi spet prezirno govori pred učitelji in učiteljskimi gojenci o moji osebi in mi podtika trditev, da njegov

*) G. Z. nas zagotavlja, da tega ni storil.